

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 51/2015
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Δ' Τμήμα
Συνεδρίαση της 10.2.2015

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Στέφανος Δέτσης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αικατερίνη Γρηγορίου, Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφάλα, Ευστράτιος Συνοίκης, Παναγιώτης Παππάς, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Σταυρούλα Μπανάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος : Το υπ' αριθ. πρωτ. 115595/5.11.2014 έγγραφο της Δ/νσης Εξυπηρέτησης Δανείων Στεγαστικών και Ειδικών Κατηγοριών του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ (Τ.Π.& Δανείων)», που υπογράφηκε από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του.

Περίληψη Ερωτήματος : Δέσμευση ή μη του εφάπαξ βοηθήματος των δανειοληπτών του Τ.Π.& Δανείων, για τους οποίους έχουν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3869/2010, που ρυθμίζουν την εξυπηρέτηση των δανείων τους, καθορίζοντας μηνιαίες καταβολές σε ποσά που είναι μικρότερα ή σε σπάνιες περιπτώσεις μεγαλύτερα και πάντως

διαφορετικά από τα ποσά που προκύπτουν υπολογιζόμενα επί των 3/10 των μηνιαίων απολαβών τους, χωρίς να έχουν συμπεριλάβει στην υπέγγραυα περιουσία του οφειλέτη την αξίωσή του για λήψη του εφάπαξ βοηθήματος.

*****

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Δ' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία ως εξής:

I. Ιστορικό

Με το έγγραφο ερώτημα εκτίθενται τα κατωτέρω: « Η Υπηρεσία μας δια του υπ' αριθ. 138341/19.12.2013 εγγράφου (σχετ.1), προέβη σε δέσμευση μέρους του εφάπαξ βοηθήματος του δανειολήπτη Γ...Δ... του Ι..., με σκοπό αφενός τη μερική ή ολική απόσβεση των δανείων του και αφετέρου την απόσβεση των ληξιπροθέσμων χρεών από μη καταβληθείσες τοκοχρεωλυτικές δόσεις, έως και το μήνα Ιούνιο 2013. Εν τω μεταξύ, ο παραπάνω δανειολήπτης κοινοποίησε νομίμως στο Ταμείο την με αριθ. 34/2013/8.5.2013 οριστική απόφαση του Ειρηνοδικείου Ηγουμενίτσας (σχετ.2), η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3869/2010, όπως τροποποιήθηκε από το ν.4161/2013 και ισχύει. Η Υπηρεσία εκτέλεσε την ανωτέρω δικαστική απόφαση με το υπ' αριθ.πρωτ. 89504/17.12.2013 έγγραφό της (σχετ.3), ενημερώνοντας σχετικά το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και το δανειολήπτη. Μετά τα ανωτέρω ο κ. Γ...Δ... προσέφυγε στο Συνήγορο του Πολίτη αναφέροντας ότι, εκτός της ανωτέρω οριστικής απόφασης έχουν εκδοθεί και σχετικές εφετειακές αποφάσεις (25/2.5.2014 και 27/14.5.2014 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσπρωτίας, οι οποίες διατηρούν το διατακτικό της παραπάνω πρωτόδικης απόφασης-γεγονός που δεν επιβεβαιώνεται, αφού μέχρι σήμερα οι εν λόγω αποφάσεις δεν έχουν κοινοποιηθεί στο Τ.Π.& Δανείων, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες του Τμήματος Γ' Παρακολούθησης Δικογράφων της Δ/σης Διοικητικού), καθώς επίσης ότι το Τ.Π.& Δανείων αυθαίρετα δέσμευσε το εφάπαξ για εξόφληση ληξιπρόθεσμου χρέους και κεφαλαίου, αφού ο τρόπος εκτέλεσης των δανειακών συμβάσεων του προς το Ταμείο έχει τελεσίδικα ρυθμιστεί

δικαστικά και συνεπώς δεν υφίσταται έρεισμα παρακράτησης του εφάπαξ βοηθήματός του. Εξάλλου ο Συνήγορος του Πολίτη με το υπ' αριθ 186182/38794/24.7.2014 έγγραφό του (σχετ.4), το οποίο επικαιροποιήθηκε με το υπ' αριθ.186182/51137/13.10.2014 έγγραφό (σχετ.5), επ' ευκαιρία της συγκεκριμένης ως άνω καταγγελίας του προαναφερόμενου δανειολήπτη, μας γνωστοποιεί ότι γίνεται αποδέκτης σημαντικού αριθμού αναφορών, που έχουν ως θέμα τους το γεγονός ότι, παρόλο που οι δανειολήπτες έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν.3869/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και έχουν εκδοθεί σχετικές δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες ρυθμίζουν οριστικά τις οφειλές τους και καθορίζουν τις μηνιαίες καταβαλλόμενες δόσεις, αλλά και τα χρονικά διαστήματα που θα ισχύουν οι καταβολές στο μέλλον, το Τ.Π.& Δανείων δεσμεύει, ως τα ¾, το εφάπαξ βοήθημα των δανειοληπτών αυτών για την απόσβεση ληξιπροθέσμων χρεών, αλλά και την εξόφληση κεφαλαίου, έτσι ώστε η νέα τοκοχρεωλυτική δόση που θα προκύψει να είναι μικρότερη ή ίση των 3/10 των αποδοχών του.».

Κατόπιν των ανωτέρω ερωτάται εάν οφείλει η υπηρεσία να δεσμεύει το εφάπαξ βοήθημα των δανειοληπτών, των οποίων τα δάνεια έχουν ρυθμιστεί οριστικά με δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες ορίζουν έως το χρόνο περαίωσης της δικαστικής ρύθμισης, μηνιαίες καταβολές, που τα ποσά τους είναι μικρότερα ή σε σπάνιες περιπτώσεις μεγαλύτερα και πάντως διαφορετικά από τα ποσά που προκύπτουν όταν υπολογίζονται από την Υπηρεσία επί των 3/10 των μηνιαίων απολαβών τους, αλλά δεν ορίζουν την τύχη του δεσμευμένου ποσού του εφάπαξ βοηθήματος του αιτούντος.

ΙΙ.Α.Νομικό Πλαίσιο

1) Στις διατάξεις των άρθρων 1,2 παρ.1 και 9 παρ.1 του Ν.Δ.3783/1957 (Α' 201) «Διευκολύνσεις για τη στέγαση των Δημοσίων Υπαλλήλων» ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρον 1: «Σκοπός του παρόντος ν.δ/τος είναι η βάσει ενιαίου προγράμματος παροχή διευκολύνσεων προς τους εν άρθρω 2 αναφερόμενους δια την απόκτησιν παρ' αυτών ιδιοκτήτου κατοικίας.».

Άρθρον 2: «Δικαίωμα αποκτήσεως κατοικίας κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου έχουν πάντες οι ισόβιοι ή μόνιμοι πολιτικοί υπάλληλοι του Κράτους, συμπεριλαμβανομένων των Σωμάτων Δημόσιας Ασφάλειας, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, του Λιμενικού Σώματος, (των Ανακτόρων) ως και οι μόνιμοι υπάλληλοι των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, οι έχοντες την δημοσιούπαλληλικήν ιδιότητα...».

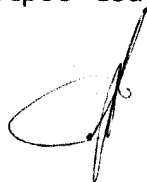
Άρθρον 9 : «1. Τα πρόσωπα του άρθρ.2 του παρόντος ν.δ. κατ' άτομον και οι παρ' αυτών συνιστώμενοι οικοδομικοί συνεταιρισμοί δύνανται, δια την απόκτησιν της κατοικίας, να συνάπτουν τοκοχρεωλυτικά δάνεια παρά του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κατά τας διατάξεις του ν. 4202/1929 ως μεταγενεστέρως ετροποποιήθη και συνεπληρώθη, άνευ της παροχής εγγυήσεως υπό του Κράτους. 2...3...».

2) Στις διατάξεις των άρθρων 1 και 7 του Ν.4202/1929 (ΤΑ' 235), με τον οποίο κυρώθηκε το από 11.5.1929 Ν.Δ. "περί διευκολύνσεως των δημοσίων υπαλλήλων προς απόκτησιν κατοικίας δια της οργανώσεως ειδικών Συνεταιρισμών κλπ.", ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 1 : «1.Αι διατάξεις του παρόντος νόμου αποσκοπούν εις την ενίσχυσιν των μονίμων δημοσίων πολιτικών, στρατιωτικών και δικαστικών υπαλλήλων και υπηρετών εν ενεργεία ή συνταξιούχων συμπεριλαμβανομένων και των ήδη τοιούτων προς απόκτησιν οικιών ή κατοικιών...».

Άρθρο 7 : «Ποσόν εκχωρούμενον υπό των δανειζομένων» : «1.Προς τοκοχρεωλυτική εξόφλησιν των δανείων έκαστος συνεταιίρος εν ενεργεία δημόσιος πολιτικός, δικαστικός ή στρατιωτικός υπάλληλος ή υπηρέτης εκχωρεί υπέρ του δανειστή α) ..... β) εκ των $\frac{3}{4}$ του εφάπαξ βοηθήματος του υπέρ αυτού υφισταμένου εκ των ταμείων προνοίας, άτινα δεν δύνανται να είναι κατωτέρα των τριάκοντα πέντε χιλιάδων δραχμών προς εξόφλησιν και μετριασμόν των περαιτέρω τοκοχρεωλυτικών δόσεων, οι οποίαι θέλουσι παρακρατούνται εκ της συντάξεως του συνεταιίρου.....2...3...4...5...6...».

3) Στη διάταξη του άρθρου 62 του Ν.2214/1994 (ΦΕΚ Α' 75), όπως ισχύει, μετά την προσθήκη με το άρθρο 30 παρ.1 του Ν.4038/2012 (ΦΕΚ Α' 14/2.2.2012) δευτέρου εδαφίου στην παρ.4, την αντικατάσταση του

πρώτου εδαφίου της παρ.5 με την παρ.1 του άρθρου 25 Ν.3867/2010 (ΦΕΚ Α' 128/3.8.2010) και την αντικατάσταση του τρίτου εδαφίου της παρ.5 με την παρ.5 του άρθρου 13 Ν.4051/2012 (ΦΕΚ Α' 40/29.2.2012), καθώς και την προσθήκη της παραγράφου 8 με το άρθρο 9 παρ.2 Ν.3453/2006 (ΦΕΚ Α' 74/7.4.2006), όπως αυτή ισχύει μετά την αντικατάσταση της με την παρ.1 άρθρου 15 Ν.4002/2011 (ΦΕΚ Α 180/22.8.2011), ορίζονται τα ακόλουθα :

«1. Για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγούμενων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τοκοχρεωλυτικών δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας, προς τους δημοσίους υπαλλήλους, τους συνταξιούχους και τους λοιπούς δικαιούμενους, κατά την κείμενη νομοθεσία, κάθε δανειζόμενος υποχρεούται να εκχωρεί υπέρ του δανειστού :

α) Μέχρι τα 6/10 όλων γενικά των τακτικών μηνιαίων απολαβών του (μισθός, επιδόματα, μηνιαία αναλογία δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, ΔΙΒΕΕΤ.κλπ.).

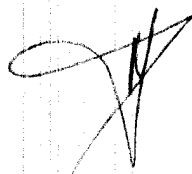
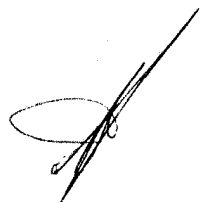
β) Μέχρι τα 6/10 της κανονισθησομένης κυρίας και επικουρικής συντάξεως και όλων γενικά των μερισμάτων και άλλων παροχών που τακτικά λαμβάνουν από τα ασφαλιστικά τους Ταμεία.

γ) Τα $\frac{3}{4}$ από το εφάπαξ βοήθημα που χορηγείται σ'αυτόν από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα ή από την οριζόμενη από την εργατική νομοθεσία αποζημίωση λόγω λύσεως της εργασιακής σχέσεως.

2. Οι πιο πάνω εκχωρήσεις είναι ισχυρές καταργούμενης κάθε αντιθέτου γενικής ή ειδικής ρυθμίσεως...3. Η παρακράτηση από το εφάπαξ και την αποζημίωση γίνεται μόνο αν τα 6/10 της συντάξεως και των μερισμάτων δεν καλύπτουν την τοκοχρεωλυτική δόση. Δεν παρακρατείται επίσης το εφάπαξ και στις περιπτώσεις της πρόωρης συνταξιοδότησης όταν η έναρξη καταβολής της συντάξεως ορίζεται σε μελλοντικό χρόνο, αν ο δανειζόμενος καταβάλει όλες τις μέχρι την έναρξη καταβολής της συντάξεως τοκοχρεωλυτικές δόσεις και εφόσον τα 6/10 της κανονισθείσης συντάξεως και των μερισμάτων καλύπτουν την τοκοχρεωλυτική δόση.4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να αυξομειώνονται τα πιο πάνω ποσοστά εκχωρήσεως των μισθών, συντάξεων κ.λ.π.. Η απόφαση αυτή μπορεί να καταλαμβάνει και τα δάνεια που έχουν συνομολογηθεί πριν την έκδοση αυτής.

5. Η διάρκεια εξόφλησης των δανείων που χορηγεί το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων καθορίζεται μετά από αίτηση του δικαιούχου και απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι σαράντα έτη. Στην παρούσα ρύθμιση εμπίπτουν και τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί και δεν έχουν εξοφληθεί. Η διάρκεια των χορηγηθέντων τοκοχρεωλυτικών δανείων που δεν έχουν εξοφληθεί μπορεί να παρατείνεται μετά από αίτηση του δικαιούχου και πέραν των 40 ετών συνολικά από το χρόνο της αρχικής σύμβασης....6...7...8. Οι πάσης φύσεως εξασφαλίσεις υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και οι λοιποί ειδικοί όροι χορήγησης στεγαστικών δανείων από αυτό σε δικαιούχους, που προβλέπονται από το παρόν και τις λοιπές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, ισχύουν για όλα τα τοκοχρεωλυτικά δάνεια του στεγαστικού τομέα με σκοπό ιδίως την απόκτηση, ανέγερση, αποπεράτωση, επέκταση και επισκευή κατοικίας, που χορηγούνται ή έχουν ήδη χορηγηθεί πριν από την εφαρμογή του παρόντος.

4) Με την υπ' αριθ. 2/19843/0094 (ΦΕΚ Β' 677/07.03.2012) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της παρ.4 του άρθρου 62 του Ν.2214/1994, ορίστηκαν τα ακόλουθα : «1. Μειώνουμε σε 3/10 το προβλεπόμενο από τις περιπτώσεις α και β της παραγράφου 1 και την παράγραφο 3 του άρθρου 62 του Ν. 2214/1994 ποσοστό των υποχρεωτικά εκχωρουμένων εκάστοτε τακτικών μηνιαίων απολαβών ή της κύριας και επικουρικής συντάξεως και όλων γενικά των μερισμάτων και άλλων παροχών των ασφαλιστικών ταμείων των δανειζομένων για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγουμένων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων τοκοχρεωλυτικών δανείων του στεγαστικού τομέα. 2. Η μείωση αυτή καταλαμβάνει και τα δάνεια του στεγαστικού τομέα που έχουν συνολοκληρωθεί πριν την έκδοση της παρούσας. 3. Για τους σκοπούς εφαρμογής της παρούσας απόφασης, ως τακτικές μηνιαίες απολαβές νοούνται οι αποδοχές, τις οποίες δικαιούται ο δανειολήπτης, αφαιρουμένου και μη υπολογιζόμενου του ποσού που τυχόν λαμβάνει ως προσωπική διαφορά κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του Ν. 4024/2011».

5) Στις διατάξεις του Ν. 3869/2010 (ΦΕΚ Α' 130/3.8.2010) «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει κατά τις κρίσιμες διατάξεις του, που ενδιαφέρουν στην προκειμένη περίπτωση, μετά τις αλλαγές που επήλθαν με τις διατάξεις του Ν.4161/2013 (ΦΕΚ Α' 143/14.6.2013) ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 1 Πεδίο Εφαρμογής

«1. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους (εφεξής οφειλέτες) δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο την αίτηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 για τη ρύθμιση των οφειλών τους και απαλλαγή. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής. ....2...3...

Άρθρο 3 Αρμόδιο Δικαστήριο-Διαδικασία

«Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 είναι το Ειρηνοδικείο... . Το αρμόδιο Ειρηνοδικείο δικάζει με την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας.

Άρθρο 4 Κατάθεση αίτησης και εγγράφων

«1. Για την έναρξη της διαδικασίας ο οφειλέτης καταθέτει αίτηση στο γραμματέα του αρμοδίου Δικαστηρίου. Η αίτηση πρέπει να περιέχει α) κατάσταση της περιουσίας του οφειλέτη και των κάθε φύσεως εισοδημάτων του ιδίου και του συζύγου του β) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα και γ) σχέδιο διευθέτησης των οφειλών, που να λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη. 2...3....4....5. Με την κατάθεση της αίτησης ανοίγει στο αρμόδιο δικαστήριο φάκελος του οφειλέτη στον οποίο τοποθετούνται με μέριμνα της γραμματείας του όλα τα έγγραφα και στοιχεία της υπόθεσης 6...7....

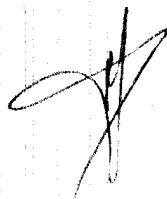
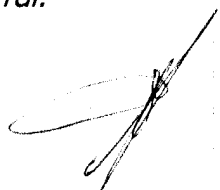
Άρθρο 7 Δυνατότητα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς

« 1. Οι οφειλέτες και οι πιστωτές δύνανται να συμβιβάζονται και μετά την ημέρα επικύρωσης έως την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, οπότε εμφανίζονται ενώπιον του

Ειρηνοδίκη, υποβάλλουν το σχέδιο και ζητούν την επικύρωση του. Το σχέδιο επικυρώνεται από τον Ειρηνοδίκη και αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού. Η αίτηση για ρύθμιση και απαλλαγή από τις οφειλές ανακαλείται αυτοδικαίως. 2....3....4.....

Άρθρο 8 Δικαστική ρύθμιση χρεών

«1. Αν το σχέδιο δεν γίνεται δεκτό από τους πιστωτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου ή αν εκδηλώθηκαν αντιρρήσεις κατά του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών και δεν υποκαθίστανται αυτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο, το δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη των αμφισβητούμενων απαιτήσεων και την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 1 για τη ρύθμιση των οφειλών και απαλλαγή του οφειλέτη. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτεραιότητα. .... 2. Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τα πάσης φύσεως εισοδήματα του, ιδίως εκείνα από την προσωπική του εργασία, τη δυνατότητα συνεισφοράς του συζύγου, και σταθμίζοντας αυτά με τις βιοτικές ανάγκες του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, τον υποχρεώνει να καταβάλει μηνιαίως και για χρονικό διάστημα τριών έως πέντε ετών κατά τη κρίση του ορισμένο ποσό για ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του, συμμετρως διανεμόμενο.... 3.... 4. Με αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή, που επιδίδεται μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της στο αρμόδιο δικαστήριο, μπορεί να τροποποιείται η ρύθμιση οφειλών της απόφασης της προηγούμενης παραγράφου ως προς το ύψος των μηνιαίων καταβολών, όταν τούτο δικαιολογείται από μεταγενέστερα γεγονότα ή μεταβολές της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη. Η ισχύς της απόφασης που τροποποιεί τη ρύθμιση μπορεί να ανατρέχει στο χρόνο υποβολής της αίτησης τροποποίησης. Σε περίπτωση καταβολής από τον οφειλέτη σε πιστωτές μεγαλύτερου ποσού από αυτό που έχει οριστεί από το δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 2, ο οφειλέτης υποχρεούται να ικανοποιήσει συμμετρως όλους τους πιστωτές. 5....6. Η απόφαση που ορίζει μηνιαίες καταβολές είναι αμέσως εκτελεστή και δεν επιτρέπεται δικαστική αναστολή της. Δικαστική δαπάνη δεν επιδικάζεται.

Άρθρο 9 Διαδικασία Ρευστοποίησης περιουσίας -Προστασία κύριας κατοικίας

«1. Εφόσον υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών, ή όταν το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να παρακολουθήσει και να υποβοηθήσει την εκτέλεση των όρων ρύθμισης των οφειλών για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών, ορίζεται εκκαθαριστής....2. Ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει στο δικαστήριο πρόταση εκκαθάρισης ζητώντας να εξαιρεθεί από την εκποίηση βεβαρημένο ή μη με εμπράγματη ασφάλεια ακίνητο, που χρησιμεύει ως κύρια κατοικία του .... Για τον προσδιορισμό της περιόδου τοκοχρεολυτικής εξόφλησης της οριζόμενης συνολικής οφειλής λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν πιστώσεις στον οφειλέτη. Η περίοδος πάντως αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι έτη, εκτός αν η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν πιστώσεις στον οφειλέτη ήταν μεγαλύτερη των είκοσι ετών, οπότε ο Ειρηνοδίκης δύναται να προσδιορίσει μεγαλύτερη διάρκεια, η οποία πάντως δεν υπερβαίνει τα τριάντα πέντε έτη.... 3...4....

Άρθρο 10 Καθήκον ειλικρινούς δήλωσης

«1. Ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να υποβάλει ειλικρινή δήλωση για τα περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματα του, τόσο κατά τη διαδικασία που αρχίζει με την υποβολή της αίτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4 όσο και κατά την περίοδο ρύθμισης των οφειλών. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια, την οποία μπορεί να επικαλεσθεί με αίτηση του οποιοσδήποτε πιστωτής, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από τότε που την πληροφορήθηκε, συνεπάγεται, με την επιφύλαξη τυχόν ποινικής ευθύνης, την απόρριψη του αιτήματος για ρύθμιση οφειλών με απαλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 8 ή την έκπτωση από τη ρύθμιση οφειλών και την απαλλαγή που έχει ήδη αποφασιστεί. Το ίδιο αποτέλεσμα και με τους ίδιους όρους επέρχεται και στην περίπτωση που ο οφειλέτης παραλείψει δολίως ή με βαριά αμέλεια να συμπεριλάβει πιστωτές στην κατάσταση της περίπτωσης β` της παραγράφου 1 του άρθρου 4. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί μέχρι και δύο έτη μετά την επέλευση της απαλλαγής του οφειλέτη από οφειλές του. Πριν από την πάροδο δύο ετών από την απόρριψη, για την αιτία αυτή, αίτησης του

οφειλέτη ή την έκπτωση του είναι απαράδεκτη η υποβολή νέας αίτησης.
2....3....

Άρθρο 11 Απαλλαγή από υπόλοιπα χρεών

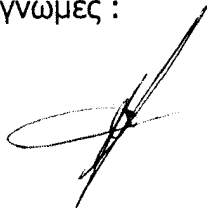
« 1. Η κανονική εκτέλεση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την απόφαση που εκδίδεται σε εφαρμογή των παραγράφων 2, 4 και 5 του άρθρου 8 επιφέρει, με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 4 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 9, την απαλλαγή του από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους. Το δικαστήριο με αίτηση του οφειλέτη που κοινοποιείται στους πιστωτές πιστοποιεί την απαλλαγή του από το υπόλοιπο των οφειλών. 2. Σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστερεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών ή δυστροπεί επανειλημμένα στην τήρηση της ρύθμισης, το δικαστήριο διατάζει την έκπτωση του οφειλέτη από τη ρύθμιση μετά από αίτηση θιγόμενου πιστωτή που κατατίθεται το αργότερο μέσα σε τέσσερις μήνες από τη δημιουργία του λόγου έκπτωσης. Κάθε κλήτευση πραγματοποιείται πριν δεκαπέντε ημέρες. 3. Σε περίπτωση που δεν ευοδωθεί η απαλλαγή από τις οφειλές με τη διαδικασία του παρόντος νόμου, οι απαιτήσεις των πιστωτών επανέρχονται στο ύψος στο οποίο θα βρίσκονταν αν δεν είχε υποβληθεί η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4. Για τον προσδιορισμό του ύψους των απαιτήσεων αποκλείεται, εφόσον είχε γίνει δεκτή η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4, ο ανατοκισμός από την κοινοποίηση της αίτησης αυτής στους πιστωτές και αφαιρούνται τα ποσά που έχουν καταβληθεί από τον οφειλέτη....

Άρθρο 15 Αναλογική εφαρμογή διατάξεων

«Για τη ρύθμιση και απαλλαγή φυσικών προσώπων εφαρμόζονται, όπου επιβάλλεται, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του παρόντος, οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα».

Β.Ερμηνεία - ανάλυση

Επί της ερμηνείας των ανωτέρω σχετικών με το ερώτημα διατάξεων διατυπώθηκαν δύο γνώμες :

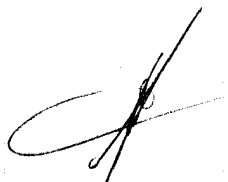
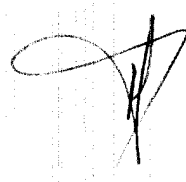
α) Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Χρυσάφουλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τα μέλη, Στέφανο Δέτση, Γεώργιο Κανελλόπουλο, Αικατερίνη Γρηγορίου, Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Ευστράτιο Συνοίκη, Παναγιώτη Παππά, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 7), στην οποία προσχώρησε η Εισηγήτρια Σταυρούλα Μπανάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο), έχει ως κατωτέρω :

Προεχόντως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Τ.Π.& Δανείων έχει εντόνως αμφισβητήσει την υπαγωγή του στο Ν.3869/2010, επικαλούμενο το ειδικό καθεστώς που διέπει τα χορηγούμενα από αυτό δάνεια (άρθρο 62 Ν.2214/1994). Την άποψη αυτή έχει υιοθετήσει και μέρος της νομολογίας των κατωτέρων μέχρι στιγμής δικαστηρίων, η οποία θεωρεί το Τ.Π.& Δανείων μη συμπεριλαμβανόμενο στην ανωτέρω ρύθμιση, δεχόμενη ότι, ο Ν.3869/2010 ρυθμίζει γενικά τις οφειλές των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, χωρίς καμία αναφορά ή τροποποίηση των ειδικών για το Τ.Π.& Δανείων ρυθμίσεων, σύμφωνα με τις οποίες οι υποχρεωτικά εκχωρούμενες αποδοχές έχουν εξέλθει της περιουσίας του δανειολήπτη, και οι οποίες ως ειδικότερες υπερισχύουν των γενικών ρυθμίσεων του Ν.3869/2010 (Ειρ.Πάτρας 4/2011, Ειρ. Αχ.3/2011, Ειρ.Αθ.15/2011, Ειρ.Αμαρ.447/2012, Μον.Πρ.Ρόδου 429/2013, Μον.Πρ.Σερρών (Ασφ) 221/2013). Ήδη δε για το σημαντικό αυτό νομικό ζήτημα εκκρεμεί η έκδοση απόφασης του Αρείου Πάγου επί συζητηθείσας την 10.10.2014 αιτήσεως του Τ.Π.& Δανείων, για την αναίρεση απόφασης, εκδοθείσας σε δεύτερο βαθμό κατά τη διαδικασία του Ν.3869/2010, με την οποία ρυθμίζονται οφειλές φυσικού προσώπου, μεταξύ των άλλων και προς το Τ.Π.& Δανείων, προερχόμενες από τη λήψη στεγαστικού δανείου.

Ανεξαρτήτως όμως των ανωτέρω, από την ιστορική επισκόπηση της βασικής νομοθεσίας που διέπει τη χορήγηση στεγαστικών δανείων από το Τ.Π.& Δανείων (Ν.3783/1957 και Ν.4202/1929), οι διατάξεις της οποίας κατά το μέρος που αφορούν την κατάσχεση και εκχώρηση μισθών, συντάξεων και ασφαλιστικών παροχών διατηρήθηκαν σε ισχύ με τη περ.20 του άρθρου 52 του ΕισΝΚΠολΔ., σε συνδυασμό με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο (Ν.2214/1994, άρθρο 62), που διέπει τα χορηγούμενα από το Τ.Π.& Δανείων

δάνεια, αλλά και το σκοπό του, ως ν.π.δ.δ., όπως αυτός διατυπώνεται στο άρθρο 2 του Οργανισμού του (Π.Δ.95/1996), ο οποίος μεταξύ άλλων είναι η στήριξη της στεγαστικής πολιτικής του Κράτους, προκύπτει ότι, το Ταμείο χορηγεί σε υπαλλήλους, ή συνταξιούχους του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Οργανισμών Κοινής Ωφελείας δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας, εξασφαλίζοντας την αποπληρωμή των, προεχόντως μέσω του σταθερώς καταβαλλόμενου μισθού και στη συνέχεια της σύνταξης, έχοντας υπόψη του κυρίως τη διάρκεια και σταθερότητα της υπαλληλικής σχέσεως και επιπροσθέτως μέσω του εφάπαξ βοηθήματος, το οποίο αποτελεί επίσης μια σταθερά προσδοκώμενη παροχή για τους ασφαλισμένους του δημόσιου τομέα. Εξ αυτού του λόγου προβλέφθηκε νομοθετικά, ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση των δανείων αυτών, η υποχρεωτική εκχώρηση τμήματος των αποδοχών και μέρους του εφάπαξ βοηθήματος του δανειολήπτη, προκειμένου να εξασφαλιστεί, αφενός η ομαλή εξυπηρέτηση τους, δια της αποφυγής δημιουργίας ληξιπροθέσμων οφειλών, αφετέρου ο επιδιωκόμενος σκοπός της χορήγησης, που ήταν η επίτευξη της στεγαστικής πολιτικής του κράτους. Με δεδομένο δε ότι, το νομοθετικό πλαίσιο που προέβλεπε τη χορήγηση δανείων από το Τ.Π.& Δανείων έθετε περιορισμούς και ως προς το ύψος των χορηγούμενων δανείων, αφού το υποχρεωτικά εκχωρούμενο ποσοστό των αποδοχών ή της σύνταξης, δηλαδή τα 6/10, θα έπρεπε να επαρκούσε για να ικανοποιηθεί η μηνιαία δόση του δανείου, (όπως αυτή προέκυπτε από τον επιμερισμό σε ισόποσους μήνες των εξαμηνιαίων τοκοχρεωλυτικών δόσεων), αποφεύγετο και η υπερχρέωση των δανειοληπτών.

Τα ανωτέρω ενισχύονται και από τα διαλαμβανόμενα στην εισηγητική έκθεση του άρθρου 62 του Ν.2214/1994, σύμφωνα με την οποία: *«Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προτείνεται η απλούστευση των διαδικασιών χορηγήσεως τοκοχρεωλυτικών δανείων για την απόκτηση πρώτης κατοικίας, από τους Τακτικούς Υπαλλήλους που δικαιούνται στεγαστικού δανείου. Από τη μελέτη του θέματος έχει προκύψει ότι η παρακράτηση από τις αποδοχές γενικά των υπαλλήλων της τοκοχρεωλυτικής δόσης εξασφαλίζει πλήρως την εξυπηρέτηση του δανείου, εφόσον ο υπάλληλος παραμένει στην υπηρεσία του*

 12

και συνταξιοδοτείται κανονικά. Κατ'ακολουθίαν η υποθήκη του ακινήτου μόνο πρόσθετη ασφάλεια παρέχει και μόνο για τις περιπτώσεις θανάτου ή αποχωρήσεως για οποιοδήποτε λόγο του υπαλλήλου από την υπηρεσία, πλην όμως επιβαρύνει τον δανειζόμενο. Εξάλλου από την έρευνα προέκυψε ότι σε ελάχιστες περιπτώσεις το Ταμείο έχει κινήσει την διαδικασία λήψεως αναγκαστικών μέτρων για τις εκ στεγαστικών δανείων απαιτήσεις τους. Επειδή όμως υπάρχει κίνδυνος στις περιπτώσεις που προαναφέραμε νομοθετείται ότι, έχει δικαίωμα το Ταμείο να εγγράψει υποθήκη σε ακίνητα του οφειλέτη του, όταν κατά την κρίση της υπηρεσίας κινδυνεύουν οι απαιτήσεις του Ταμείου. Παρόμοιες διατάξεις περιείχε ο ν.4332/1929 για την ασφάλεια των απαιτήσεων της Α.Τ.Ε. Η εξυπηρέτηση των χορηγούμενων στεγαστικών δανείων με την ισχύουσα νομοθεσία εξασφαλίζεται με την εκχώρηση από μέρους των δανειζομένων υπέρ του Ταμείου των 3/10 των μηνιαίων αποδοχών τους, των 2/5 της σύνταξής τους και των μερισμάτων και των 3/4 του εφάπαξ βοηθήματος. Με τους πιο πάνω όρους δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί το ύψος του χορηγούμενου δανείου, ώστε ο δανειζόμενος να μπορεί ευχερέστερα κατά τα πρώτα χρόνια της σταδιοδρομίας του να αποκτήσει στέγη. Γι αυτό προτείνεται να αυξηθεί το εκχωρούμενο ποσό προς το Ταμείο στα 6/10 των τακτικών αποδοχών (μισθού και πάσης φύσεως επιδόματα και μηνιαία αναλογία των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και επίδομα αδείας) και στα 6/10 της σύνταξης και των μερισμάτων. Υπολογίζεται ότι θα μπορεί με το ενοίκιο που καταβάλλει σήμερα να καταβάλλει την τοκοχρεωλυτική δόση.».

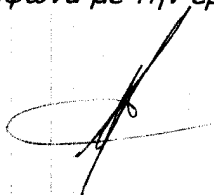
Η κατά τα ως άνω νομοθετική πρόβλεψη της υποχρεωτικής εκχώρησης τμήματος των αποδοχών του δανειολήπτη, αποτελούσα στη συνέχεια και περιεχόμενο των αναληφθεισών συμβατικών υποχρεώσεων του δανειολήπτη, κατ'εξαιρεση του τιθέμενου δια των άρθρων 464 ΑΚ σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 982 παρ.δ'Κ.Πολ.Δ. κανόνα του ανεκχώρητου απαιτήσεων μισθών συντάξεων ή ασφαλιστικών παροχών, έχει ως άμεση συνέπεια από και δια της αναγγελίας της, κατ'άρθρο 460 Α.Κ., να εκφεύγει ως απαίτηση της περιουσίας του και κατά συνέπεια να μην υπόκειται

σε κατάσχεση από οιονδήποτε τρίτο (ορ. και σχετικές 194/2006 Γνωμοδότηση Γ' Τμήματος και 316/2010 Γνωμοδότηση Δ' Τμήματος Ν.Σ.Κ.).

Ομοίως με την υπ' αριθ. 76/2013 Γνωμοδότηση του Δ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ έχει γίνει ομόφωνα δεκτό ότι : «*Εκ των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι καθιερώθηκε με αυτές και μετά από τις κατά καιρούς τροποποιήσεις και προσαρμογές στις εκάστοτε συνθήκες, ειδικό καθεστώς χορήγησης δανείων από το Τ.Π.& Δανείων και τρόπο εξυπηρέτησης και ασφάλειας των από το ταμείο αυτό χορηγηθέντων και χορηγούμενων δανείων προς τους δικαιούμενους δανειοδότησης υπαλλήλους. Οι δια των ανωτέρω διατάξεων τιθέμενοι όροι απετέλεσαν και αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις χορήγησης των δανείων άνευ συνδρομής και συνομολόγησης των οποίων δεν θα ηδύνατο να συνομολογηθεί δάνειο, δεν θα ήτο δηλαδή νόμιμη, η από το συγκεκριμένο ταμείο έγκριση και χορήγηση του δανείου.....Μη συντρέχοντος όθεν άλλου τρόπου, μόνον δι' ομοίας συναινέσεως και των δύο μερών είναι δυνατή η τροποποίηση της δανειακής σύμβασης, ήτοι δι' ομοίας συμβάσεως, στο πλαίσιο των ανωτέρω διατάξεων, η δύναμι τυχόν νεωτέρων νομίμων ρυθμίσεων, ή οικείων δικαστικών κρίσεων».*

Περαιτέρω, η νομοθετική πρόβλεψη, παρακράτησης του εφάπαξ βοηθήματος, συνεπεία επίσης της εκχώρησής του, έχει ως δικαιολογητικό σκοπό να παράσχει μία πρόσθετη εξασφάλιση του Ταμείου για την ομαλή εξυπηρέτηση του δανείου και την αποφυγή της δημιουργίας ληξιπροθέσμων οφειλών, καλύπτοντας τις περιπτώσεις εκείνες που το εκχωρούμενο ποσό της σύνταξης δεν επαρκεί για την κάλυψη της τοκοχρεωλυτικής δόσης, οπότε η παρακράτησή του αποβλέπει στην κάλυψη τόσου ποσού εκ του δανείου, ώστε το εναπομείναν να δύναται να εξυπηρετηθεί από το εκχωρηθέν τμήμα της σύνταξης (την παρακρατούμενη σύνταξη).

Εξάλλου, οι δανειακές συμβάσεις, που έχουν συνομολογηθεί μεταξύ Τ.Π.& Δανείων και δανειοληπτών, κατά πάγια διατύπωση ορίζουν ότι: «*Για την περίπτωση της εξόδου από την Υπηρεσία τους πριν από την ολική αποπληρωμή του δανείου ο/οι οφειλέτης/ες : α).....β) εκχωρούν τα ¾ από το εφάπαξ βοήθημα που θα λάβουν ή από την αποζημίωση που θα καταβληθεί σ' αυτούς, σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία, λόγω λύσεως της εργασιακής*

σχέσεως, από το αρμόδιο Ταμείο ή από οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό φορέα, προκειμένου ο δανειστής να εισπράξει προνομιακά το ποσοστό αυτό και να επέλθει ανάλογη εξόφληση του οφειλομένου δανείου και αντίστοιχη μείωση της τοκοχρεωλυτικής δόσης».

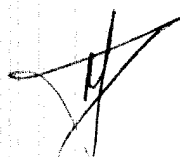
Η ως άνω εκ του νόμου επιτρεπόμενη και συμβατικά προβλεπόμενη εκχώρηση του εφάπαξ βοηθήματος, η οποία γίνεται για την εξασφάλιση απαιτήσεως εκείνου που αποκτά έναντι εκείνου που μεταβιβάζει (καταπιστευτική εκχώρηση με σκοπό την εξασφάλιση του εκδοχέα), έχει σαν συνέπεια να αποκτά ο εκδοχέας πλήρως την απαίτηση και να δικαιούται να την εισπράξει, εφόσον δεν ικανοποιείται η απαίτηση για εξασφάλιση της οποίας έγινε, υπό τους συμφωνηθέντες στη σύμβαση όρους. Λόγω δε του συμβατικού της χαρακτήρα, μετά την κατάρτισή της, δεν μπορεί να ανακληθεί από μέρους μόνο του εκχωρητή. Σύμφωνα, όμως, με τη βασική δικαιοπραξία και τον σκοπό για τον οποίο έγινε, είναι υποχρεωμένος ενοχικώς ο εκδοχέας να μεταβιβάσει πάλι την απαίτηση στον εκχωρητή, εφόσον είτε πριν από την είσπραξή της εξοφλήθηκε πλήρως η απαίτηση που ήθελε να εξασφαλίσει, είτε έληξε ο σκοπός της εξασφάλισης (ορ. σχετ. Γεωργιάδης – Σταθόπουλος «ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ-κατ' άρθρο ερμηνεία άρθρο 455 σελ. 584).

Συνεπώς, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω και με δεδομένο ότι με τη δανειακή σύμβαση ο δανειολήπτης έχει εκχωρήσει προς το Τ.Π.& Δανείων τα $\frac{3}{4}$ του εφάπαξ βοηθήματός του, για την περίπτωση που η σύνταξή του δεν επαρκεί για την ικανοποίηση της τοκοχρεωλυτικής δόσης του δανείου του, η εκχώρηση αυτή είναι ισχυρή και παράγει τις έννομες συνέπειές της και για κάθε απαίτηση που προέρχεται από το δάνειο και η οποία δεν μπορεί να ικανοποιηθεί από το ήδη εκχωρούμενο και παρακρατούμενο ποσοστό της σύνταξης, όπως στην περίπτωση που έχουν δημιουργηθεί ληξιπρόθεσμες οφειλές η ακόμη έχει καταστεί όλο το δάνειο απαιτητό και ληξιπρόθεσμο και δεν συντρέχει περίπτωση ικανοποίησης της αξιώσεως του Ταμείου από τη σύνταξη που θα λάβει μελλοντικά ο δανειολήπτης.

Με την υπ' αριθ. 2/19843/0094/7.3.2012 (ΦΕΚ Β' 677/7.3.2012) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παρ.4 του άρθρου 62 του Ν.2214/1994,

προβλέφθηκε η μείωση σε 3/10 του προβλεπόμενου από τις διατάξεις των περιπτώσεων α' και β' της παρ.1 και της παρ.3 του άρθρου 62 του Ν.2214/1994 ποσοστού των υποχρεωτικά εκχωρουμένων εκάστοτε τακτικών μηνιαίων απολαβών και συντάξεων των δανειζομένων για την εξυπηρέτηση και ασφάλεια των χορηγούμενων από το Τ.Π.& Δανείων τοκοχρεωλυτικών δανείων του στεγαστικού τομέα. Με την ανωτέρω ρύθμιση συμπληρώθηκε το πλαίσιο προστασίας και διευκόλυνσης των δανειοληπτών του Τ.Π.& Δανείων, όπως ο νομοθέτης το είχε καθορίσει ήδη με την θεσπισθείσα διάταξη του άρθρου 25 του Ν.3867/2010, στην οποία προβλέπεται δυνατότητα επιμήκυνσης του χρόνου αποπληρωμής των δανείων μέχρι σαράντα έτη και υπαγωγής σε ρυθμίσεις, που καθορίζει με αποφάσεις του το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού, αναφορικά με τους όρους εξυπηρέτησης, τις επί μέρους συμφωνίες των δανειακών συμβάσεων και τη διευθέτηση των τόκων υπερημερίας των μη κανονικά εξυπηρετούμενων δανείων. Η κατά τα ως άνω νομοθετική παρέμβαση στον τρόπο εξυπηρέτησης των χορηγούμενων αλλά και των ήδη χορηγηθέντων από το Ταμείο δανείων και μάλιστα σε χρόνο που ήδη είχε εκδοθεί ο Ν. 3869/2010, ο οποίος προέβλεπε την δικαστική ρύθμιση των χρεών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, κρίθηκε προφανώς επιβεβλημένη, ως το μόνο μέσο προστασίας και διευκόλυνσης των δανειοληπτών του Τ.Π.& Δανείων, των οποίων τα δάνεια διέποντο από ειδικό καθεστώς, λόγω δε της σημαντικής μείωσης, συνεπεία της οικονομικής κρίσης, των αποδοχών τους, η συνέχιση εξυπηρέτησης αυτών με τους αρχικούς όρους οδηγούσε πολλούς από τους δανειολήπτες σε οικονομική δυσπραγία.

Με τις διαδικασίες και θεσμούς που εισήγαγε ο νόμος Ν.3869/2010, σύμφωνα και με την οικεία αιτιολογική έκθεση, παρασχέθηκε η δυνατότητα στους υπερχρεωμένους πολίτες, που έχουν μόνιμη και αποδεδειγμένη αδυναμία να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους, να ρυθμίσουν την εξόφλησή τους με ευνοϊκότερους όρους, αλλά και με προϋποθέσεις να απαλλαγούν από τα χρέη τους. Ειδικότερα, στην περίπτωση που αποτύχει ο δικαστικός συμβιβασμός και ανοίξει ο δρόμος, σύμφωνα με το άρθρο 8 για τη ρύθμιση χρεών με δικαστική απόφαση, το Δικαστήριο ελέγχοντας τη συνδρομή των

προϋποθέσεων του νόμου, εκτιμώντας τις οικονομικές δυνατότητες του οφειλέτη και το ύψος του χρέους, σταθμίζοντας και τις βιοτικές του ανάγκες, καθορίζει το ποσό το οποίο θα πρέπει να καταβάλει αυτός μηνιαίως για ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του, για το χρονικό διάστημα που ορίζεται με την απόφασή του (τέσσερα έτη κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου και τρία έως πέντε έτη κατά τη κρίση του δικαστηρίου, όπως η σχετική διάταξη ισχύει σήμερα). Δια της ως άνω δραστικής επέμβασης του Δικαστηρίου, εφόσον τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη και τα πάσης φύσεως εισοδήματά του δεν επαρκούν για την αποπληρωμή των χρεών του, μεταπλάσσεται το περιεχόμενο των αξιώσεων των πιστωτών προς όφελος του οφειλέτη και γίνεται ρύθμιση μέρους των οφειλών, που μπορεί να εξυπηρετηθεί. Η ικανοποίηση των πιστωτών γίνεται τόσο από τα εισοδήματά του οφειλέτη όσο και από την εκποίηση της περιουσίας του, λαμβανομένου όμως υπόψη τυχόν αιτήματός του για την προστασία της πρώτης κατοικίας του (ορ. Αθανάσιος Κρητικός «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις» εκδ.2012, σελ. 177).

Η κατά τα ως άνω δικαστική ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη δεν επιφέρει και συγχρόνως την απαλλαγή του από το υπόλοιπο των χρεών του. Δεν επέρχεται δηλαδή απαλλαγή από τα χρέη υπό τον όρο εκπληρώσεως των υποχρεώσεων που καθορίζει το δικαστήριο στον οφειλέτη. Σε πρώτο στάδιο προηγείται η ρύθμιση των χρεών. Αν ο οφειλέτης εκπληρώσει τις οριζόμενες σε αυτόν από το δικαστήριο υποχρεώσεις (περίοδος καλής συμπεριφοράς), τότε θα επακολουθήσει το δεύτερο στάδιο, κατά το οποίο εξετάζεται η εκπλήρωση των άνω υποχρεώσεων. Σε καταφατική απάντηση ακολουθεί τότε η απαλλαγή του οφειλέτη (κατά τη διατύπωση του άρθρου 11 παρ.1 του νόμου το δικαστήριο πιστοποιεί την απαλλαγή). Με την απαλλαγή ο οφειλέτης ελευθερώνεται οριστικά από τα υπόλοιπα των χρεών του, τα οποία θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι πλέον, μετά την απαλλαγή, δημιουργούν ατελή ενοχή, υπό την έννοια ότι οι μετέχοντες στη διαδικασία πιστωτές δεν μπορούν να αξιώσουν την εκπλήρωση από τον οφειλέτη των χρεών του έναντι αυτών, από τα οποία αυτός απαλλάχθηκε (ορ. Αθανάσιος Κρητικός ο.α., σελ. 247).

Στις περιπτώσεις, λοιπόν, προσφυγής στη διαδικασία της δικαστικής ρύθμισης των οφειλών των φυσικών προσώπων, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, επέρχεται δια της εκδόσεως της οριστικής δικαστικής απόφασης μια ρυθμιστική και μόνο επέμβαση του Δικαστηρίου στις ενώπιόν του αγόμενες έννομες σχέσεις οφειλέτη –δανειστή, η οποία, υπό την προϋπόθεση της τηρήσεώς της, αναστέλλει τις συνέπειες της μη προσήκουσας εκπλήρωσης των συμφωνηθεισών δανειακών υποχρεώσεων (π.χ. καταδιωκτικά μέτρα σε βάρος του οφειλέτη, εκτοκισμός των περιελθουσών σε υπερημερία απαιτήσεων). Ο οφειλέτης, κατά το διάστημα εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του, διατηρεί την προσδοκία ότι, θα φανεί συνεπής ως προς αυτές και έτσι θα φθάσει στο σημείο να υποβάλει αίτηση στο Δικαστήριο κατά τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 11 για την πιστοποίηση της απαλλαγής του από τα υπόλοιπα των χρεών του. Η μη εκ μέρους του οφειλέτη κανονική τήρηση των υποχρεώσεών του παρέχει την δυνατότητα σε κάθε πιστωτή του να κηρύξει αυτόν έκπτωτο της ρύθμισης στο πλαίσιο της παρ.2 του άρθρου 11, που σημαίνει αποστέρηση του οφειλέτη από την ως άνω προσδοκία. Η απόφαση του Δικαστηρίου, που απαγγέλλει την έκπτωση, θα πρέπει να θεωρηθεί διαπλαστική με αναδρομική ενέργεια, παράγοντας τα αποτελέσματά της για όλους τους πιστωτές εκείνους, για τις απαιτήσεις των οποίων το Δικαστήριο είχε προβεί σε ρύθμιση. Σε κάθε περίπτωση, είτε δηλαδή ο οφειλέτης κηρυχθεί έκπτωτος, είτε δεν ευοδωθεί η απαλλαγή του από τα χρέη του κατά τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 11, τότε οι απαιτήσεις των συμμετασχόντων πιστωτών, που είχαν περιορισθεί κατ'εφαρμογή των άρθρων 8 και 9 του νόμου, επανέρχονται στο ύψος στο οποίο βρίσκονταν, αν δεν είχε υποβληθεί η κατ'άρθρο 4 παρ.1 αίτηση στο Δικαστήριο και αναβιώνουν στο αρχικό ύψος, κατά την διάταξη της παρ.3 του άρθρου 11, αποκλειόμενου όμως του αναδρομικού ανατοκισμού, για λόγους ελάφρυνσης του οφειλέτη. Τα ήδη καταβληθέντα ποσά συνυπολογίζονται στην αρχική οφειλή καταλογιζόμενα κατ'άρθρο 424 ΑΚ σε κεφάλαιο και τόκους (ορ. Αθανάσιος Κρητικός ο.α, σελ.252).

Συνεπώς, η ως άνω ρυθμιστική επέμβαση του Δικαστηρίου, καίτοι αποσκοπεί στην μελλοντική διάπλαση και στη μετατροπή της δανειακής

σύμβασης κατά τρόπο που να επιτρέπει στον οφειλέτη την επανένταξή του σε βάθος χρόνου στην κοινωνική και οικονομική ζωή, ωστόσο στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα λειτουργεί υπό μορφή ασφαλιστικού μέτρου, ρυθμιστικού κατάστασης, για το οποίο ο νομοθέτης επέλεξε να εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, χωρίς ωστόσο να επηρεάζει τις λοιπές εξασφαλίσεις της δανειακής σύμβασης, τις οποίες σημειωτέον και αναφορικά με το Τ.Π.& Δανείων ο κανονιστικός νομοθέτης με τη μεταγενέστερη, του Ν.3869/2010, ρύθμιση περιορισμού των εκχωρούμενων αποδοχών, θέλησε ρητά να διατηρήσει, προς εξασφάλιση των δανειακών απαιτήσεων του Οργανισμού, χωρίς οποιαδήποτε μεταβολή του ειδικού καθεστώτος (νομοθετικού και συμβατικού), υπό το οποίο τελούν.

Ενόψει των ανωτέρω, το εφάπαξ βοήθημα, ως μελλοντική απαίτηση του δανειολήπτη κατά του ασφαλιστικού του ταμείου, αφ' ης γεννηθεί η αξίωση για τη λήψη του, περιέρχεται στην περιουσία του Τ.Π.& Δανείων, στο οποίο και έχει εκχωρηθεί (εφόσον βεβαίως συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου και ειδικότερα εφόσον το ποσοστό των 3/10 που υποχρεωτικά παρακρατείται, από τη σύνταξη λόγω εκχώρησης δεν επαρκεί για την κάλυψη της συμφωνηθείσας τοκοχρεωλυτικής δόσης), και δεν αποτελεί περιουσιακό στοιχείο του δανειολήπτη. Λαμβανομένου δε υπόψη ότι, όπως προεκτέθηκε, λόγω του εξασφαλιστικού χαρακτήρα της εκχώρησης, δεν χωρεί μονομερής ανάκλησή της, ελλείπει ρητής νομοθετικής ρύθμισης, μόνο δικαστικά δύναται να αποφασιστεί η ανατροπή των αποτελεσμάτων της σύμβασης εκχώρησης του εφάπαξ βοηθήματος, η περαιτέρω αποδέσμευσή του και η τύχη αυτού, υπό την έννοια ότι το Δικαστήριο θα αποφασίσει να συμπεριλάβει αυτό στην υπέγγρα στους δανειστές περιουσία του οφειλέτη. Εξάλλου, η τυχόν απαλλαγή στο μέλλον του οφειλέτη από τα υπόλοιπα των χρεών του, όπως προεκτέθηκε, δημιουργεί ατελή ενοχή, υπό την έννοια ότι δεν μπορεί ο δανειστής να εξαναγκάσει τον οφειλέτη σε εκπλήρωση της παροχής, ενώ ό,τι καταβλήθηκε δεν αναζητείται, αφού ο δανειστής έχει νόμιμη αιτία διατηρήσεως των καταβληθέντων (εν προκειμένω το νόμιμο της αιτίας προβλέπεται από τον ίδιο το νόμο αλλά και τη σύμβαση, εφόσον το

δικαστήριο δεν έχει επέμβει καθ' οιονδήποτε τρόπο ρυθμιστικά στην συγκεκριμένη έννομη σχέση).

Κατά τη μειοψηφήσασα όμως γνώμη (ψηφός 1), που διατύπωσε η Νομική Σύμβουλος Δήμητρα Κεφάλα, ο Ν.3869/2010, όπως δέχεται και σειρά αποφάσεων των κατωτέρων μέχρι στιγμής δικαστηρίων (βλ.Ειρην. Ιλίου 472/2014, Ειρην. Θεσσαλονίκης 672/2014), θέλησε να υπαχθούν στις ρυθμίσεις του ληξιπρόθεσμες χρηματικές οφειλές φυσικών προσώπων προς όλους τους πιστωτές τους (ιδιώτες και μη) και οι διατάξεις του δεν εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής τους το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.& Δανείων). Κατά συνέπεια το Τ.Π.& Δανείων εντάσσεται ως πιστωτής στις διαδικασίες του νόμου αυτού, και η εξόφληση των απαιτήσεων του από δανειακές συμβάσεις, όταν ρυθμίζονται με δικαστική απόφαση, που εκδίδεται σε εφαρμογή των διατάξεων αυτών, γίνεται κατά τον τρόπο και μέσα στο πλαίσιο, που ορίζει η συγκεκριμένη δικαστική απόφαση, αφού υποχρεούται να συμμορφωθεί προς το περιεχόμενο αυτής. Άλλωστε ο σκοπός των διατάξεων αυτών και ο ρυθμιστικός ρόλος που αποδίδουν είναι, σύμφωνα και με την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού, η ελάφρυνση των δανειοληπτών «η επανένταξη του υπερχρεωμένου πολίτη στην οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής ελευθερίας που συνεπάγεται η εξάλειψη των χρεών που αδυνατεί να αποπληρώσει...». Συνεπώς, κατά τον χρόνο που ο δανειολήπτης του Τ.Π.& Δανείων τηρεί τις υποχρεώσεις, που του έχει επιβάλει η δικαστική απόφαση, που έχει εκδοθεί στα πλαίσια του Ν. 3869/2010, αδρανοποιείται τρόπον τινά η σχετική δανειακή σύμβαση και οι εξασφαλίσεις που προβλέπονται σε αυτή και ανεξάρτητα από την πρόβλεψη τους από τις ρητές διατάξεις του άρθρου 62 του Ν.2214/1994, όπως ισχύουν, οι οποίες είναι αναμφίβολα παλαιότερες των διατάξεων του Ν.3869/2010. Εξάλλου, με την εκχώρηση, που προβλέπεται στις ίδιες διατάξεις και στην δανειακή σύμβαση, των $\frac{3}{4}$ του εφάπαξ, το Τ.Π.& Δανείων δεν αποκτά την απαίτηση αλλά το δικαίωμα είσπραξης της, μέσα όμως στα πλαίσια της ρύθμισης, που επιφέρουν οι διατάξεις του Ν.3869/2010. Κατά συνέπεια το Τ.Π.& Δανείων δεν νομιμοποιείται στην παρακράτηση των $\frac{3}{4}$ του εφάπαξ, που δικαιούται ο δανειολήπτης του, τουλάχιστον κατά τον χρόνο και κατά το μέρος, που αυτός

συμμορφώνεται με τις ρυθμίσεις, που επιβάλλει η τελεσίδικη δικαστική απόφαση, αναφορικά με τις δανειακές υποχρεώσεις του προς αυτό, σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3869/2010.

III.Υπαγωγή-Συμπεράσματα

Στην περίπτωση του παρόντος ερωτήματος η οριστική δικαστική απόφαση ρύθμισης των οφειλών (34/2013 απόφαση Ειρηνοδικείου Ηγουμενίτσας), εφόσον δεν διαλαμβάνει τίποτα σχετικά με το εφάπαξ βοήθημα, ουδόλως επηρεάζει το Τ.Π.& Δανείων, το οποίο οφείλει, λόγω της εκχώρησης, να δεσμεύει αυτό και μέχρι του ποσού που ορίζει ο νόμος, για να εξοφλήσει τόσο τις δημιουργηθείσες ληξιπρόθεσμες οφειλές όσο και τμήμα του κεφαλαίου, κατά τρόπο ώστε η υποχρεωτικά παρακρατούμενη από τη σύνταξη μηνιαία δόση, όπως αυτή καθορίστηκε πλέον από το Δικαστήριο, να επαρκεί για την ικανοποίηση των διαμορφωθείσών, μετά την μείωση του κεφαλαίου, τοκοχρεωλυτικών δόσεων του δανείου. Στις περιπτώσεις εκείνες, που η καθορισθείσα από το Δικαστήριο δόση υπερβαίνει το προβλεπόμενο υποχρεωτικά παρακρατούμενο ποσοστό των 3/10 της σύνταξης, δεδομένου ότι το Τ.Π.& Δανείων δεν δύναται να παρακρατήσει ποσοστό μεγαλύτερο από τα 3/10 της σύνταξης, λόγω της εκχώρησης (ως προς το υπόλοιπο όμως υπάρχει υποχρέωση του δανειολήπτη να προβεί σε καταβολές εξ ιδίων χρημάτων), θα δεσμεύσει και πάλι τόσο ποσό από το εφάπαξ βοήθημα (και μέχρι τα $\frac{3}{4}$), ώστε να ικανοποιηθούν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές και τμήμα του κεφαλαίου, κατά τρόπο ώστε το υποχρεωτικά παρακρατούμενο, λόγω εκχώρησης, ποσό της σύνταξης να ικανοποιεί την τοκοχρεωλυτική δόση, απαλλασσόμενου του οφειλέτη από όποιο επιπλέον ποσό θα έπρεπε να καταβάλει εξ ιδίων χρημάτων, προκειμένου να είναι συνεπής με την δικαστική ρύθμιση του χρέους του.

IV.Απάντηση

Κατόπιν των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, Τμήμα Δ', γνωμοδοτεί κατά πλειοψηφία ότι:

Η δύναμη του Ν.3869/2010 εκδοθείσα οριστική δικαστική απόφαση ρύθμισης των οφειλών φυσικού προσώπου, εφόσον δεν διαλαμβάνει τίποτα σχετικά με το εφάπαξ βοήθημα, ουδόλως επηρεάζει ως προς αυτό το Τ.Π.&

Δανείων, το οποίο οφείλει, λόγω της εκ του νόμου και της σύμβασης, εκχώρησης, να δεσμεύει αυτό και μέχρι του ποσού που ορίζει ο νόμος, για να εξοφλήσει τόσο τις δημιουργηθείσες ληξιπρόθεσμες οφειλές όσο και τμήμα του κεφαλαίου, κατά τρόπο ώστε η υποχρεωτικά παρακρατούμενη από τη σύνταξη μηνιαία δόση, όπως αυτή καθορίστηκε πλέον από το Δικαστήριο, να επαρκεί για την ικανοποίηση των διαμορφωθείσών, μετά την μείωση του κεφαλαίου, τοκοχρεωλυτικών δόσεων. Στις περιπτώσεις δε εκείνες που η καθορισθείσα από το Δικαστήριο δόση υπερβαίνει το προβλεπόμενο υποχρεωτικά παρακρατούμενο ποσοστό των 3/10 της σύνταξης, δεδομένου ότι το Τ.Π.& Δανείων δεν δύναται να παρακρατήσει ποσοστό μεγαλύτερο από τα 3/10 της σύνταξης, λόγω της εκχώρησης (ως προς το υπόλοιπο όμως υπάρχει υποχρέωση του δανειολήπτη να προβεί σε καταβολές εξ ιδίων χρημάτων), θα δεσμεύσει και πάλι τόσο ποσό από το εφάπαξ βοήθημα (και μέχρι τα $\frac{3}{4}$), ώστε να ικανοποιηθούν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές και τμήμα του κεφαλαίου, κατά τρόπο ώστε το υποχρεωτικά παρακρατούμενο, λόγω εκχώρησης, ποσό της σύνταξης να ικανοποιεί την τοκοχρεωλυτική δόση, απαλλασσόμενου του οφειλέτη από όποιο επιπλέον ποσό θα έπρεπε να καταβάλει εξ ιδίων χρημάτων, προκειμένου να είναι συνεπής με την δικαστική ρύθμιση του χρέους του.

Λαμβανομένου, όμως, υπόψη ότι το τεθέν νομικό ζήτημα παρουσιάζει μείζονα σπουδαιότητα και αφορά ευρύ αριθμό δανειοληπτών του Τ.Π.& Δανείων, οι οποίοι έχουν προσφύγει στις ρυθμίσεις του Ν.3869/2010, το Τμήμα ομόφωνα αποφασίζει την παραπομπή του ερωτήματος στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 7.4.2015

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΧΡΥΣΑΦΟΥΛΑ ΑΥΦΕΡΙΝΟΥ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΜΠΑΝΑΚΟΥ

ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.